

**Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Український державний університет ім. Михайла Драгоманова
Київський університет ім. Б. Грінченка**

**СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

**SOCIAL-EDUCATIONAL DOMINANTS OF SPECIALIST'S PROFESSIONAL
PREPARATION OF SOCIAL SPHERE AND INCLUSIVE EDUCATION**

**Збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

22-23 жовтня 2025 року

**м. Запоріжжя
2025**

**УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69**

*Рекомендовано ухвалою вченої ради
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 29.10.2025 р.)*

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції : збірник наукових праць ; укладачі Петровська К. В., Попова А. С. 2025. 358 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

**УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69**

Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2025

Наталія Горбик, Олександр Борейко. Організація корекційно-розвивального середовища для розвитку зв'язного мовлення у дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку	286
Ірина Гутій, Ганна Лопатіна. Формування мовленнєвого дихання у дітей дошкільного віку з заїканням	288
Ірина Левчук, Людмила Котлова. Комплексний підхід до формування звуковимови старших дошкільників із ЗНМ засобами сучасних логопедичних технологій	290
Крістіна Нагурна, Людмила Котлова. Корекція мовленнєвих порушень у дітей старшого дошкільного віку засобами логоритміки	294
Ольга Рудюк, Людмила Котлова. Система ігрових методів у логопедичній роботі з молодшими школярами	296
Олена Тетерук, Ганна Хворова. Використання графомоторних вправ при нейропсихологічній корекції дисграфії у школярів	300
Ірина Тимченко, Павлюк Роман. Особливості формування комунікативної компетентності учнів початкової школи з мовленнєвими труднощами на уроках англійської мови	302
Ганна Хворова, Наталія Борисова. Корекція мовлення - шлях до успіху: досвід роботи з дітьми із ФФНМ і ЗНМ	305

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ Й ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Наталія Базима, Христина Ковкрак. Динаміка кількості дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти у 2024 та 2025 роках	308
Валентина Березан. Вплив війни в Україні на підготовку фахівців соціальної сфери: виклики та інновації	311
Юлія Борисова. Підготовка фахівців із соціальної роботи у вітчизняних закладах вищої освіти в умовах воєнного стану	314
Андрій Гірник. Вплив війни в Україні на професійну підготовку психологів і фахівців соціальної сфери	316
Олег Діброва, Андрій Слісарчук. Соціальна робота на деокупованих територіях: синдром професійного вигорання як бар'єр відновлення	318
Ольга Донченко, Катерина Петровська. Психосоціальні наслідки війни: виклики для ветеранів	321
Тетяна Захаріна. Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду соціальної роботи у військах	328
Наталя Захарова, Наталія Мацейко. Резилієнтність як соціальний ресурс: історичні етапи становлення та роль у зміцненні суспільства	332
Вікторія Коваленко. Підготовка вчителів-дефектологів і розвиток інклюзивного освітнього середовища: виклики та рішення у воєнний час	336
Віталій Кульчицький. Psychological and pedagogical aspects of training social sphere specialists to work with vulnerable population groups in the context of contemporary social challenges	339
Інна Медвідь. Особливості прийняття професійних рішень психологом у стресових ситуаціях	342

Ірина Тимченко,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Роман Павлюк,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасній педагогіці та психології одними з найважливіших напрямів є питання змісту та якості освіти, що зумовлює впровадження компетентнісного підходу, але школа висуває нові вимоги до мовленнєвого розвитку дитини, що актуалізує потребу у цілеспрямованому формуванні комунікативної компетентності на уроках іноземної мови. Особливого значення це набуває у процесі впровадження інклюзивного навчання в школах та навчання іноземної мови учнів з мовленнєвими порушеннями.

Науковці відзначають, що для дітей із мовленнєвими порушеннями характерними є труднощі у доборі слів, неточне розуміння почутого мовлення, лексико-граматичні помилки, а також малослівність і небажання вступати у вербальний контакт, що істотно ускладнює їхню комунікативну діяльність. Це значно звужує їхні можливості у спілкуванні та гальмує процес формування комунікативної компетентності [4].

При організації навчання іноземної мови дітей з мовленнєвими порушеннями необхідно враховувати їхні психофізіологічні особливості. Дослідники наголошують на доцільності уповільненого темпу подання матеріалу, використання коротких мовних зразків, наочних і семантичних опор, що забезпечує доступність навчального процесу та поступове включення дітей у мовленнєву діяльність [3].

Також для таких дітей потреба у спілкуванні є природньою, адже мотиваційна основа спілкування формується найпершою, що може активно використовувати педагог з іноземної мови під час уроків. У молодших школярів переважно ще відсутні мовні бар'єри у спілкуванні іноземною мовою (страх помилки, оцінювання тощо) (крім деяких категорій дітей з різними порушеннями, наприклад, заїкуванням), що також створює позитивні передумови до оволодіння іноземною мовою.

Тяжкі порушення мовлення обмежують пізнавальні можливості дітей, породжують емоційно-вольову незрілість, слабку регуляцію довільної діяльності, порушення окремих видів гнозису й праксису та виражену моторну незручність. У дітей такої групи вкрай низька працездатність. Корекційна робота з такими дітьми звичайними методами і прийомами не завжди дає ефективні результати. Діти з тяжкими порушеннями мовлення потребують додаткової стимуляції. Тому, спеціальне середовище – одночасно забезпечує розвиток сенсорно-перцептивної сфери дітей стимулюючи їх мовленнєву активність [1].

Підтримка й заохочення з боку вчителя мають велике значення для дитини з мовленнєвими труднощами, проте похвала буде справді мотивуючою лише тоді, коли учень сприймає виконане завдання як достатньо складне. Важливо,

щоб учитель оцінював досягнення школяра не у порівнянні з результатами інших, а у зіставленні з його власними попередніми успіхами [2].

Важливого значення у навчанні іноземної мови молодших школярів із мовленнєвими труднощами набувають:

1. Емоційність і виразність мовлення педагога (постійна активізація мовленнєво-мисленнєвої діяльності дітей).

2. Використання під час уроків окрім слухового та зорового ще й тактильного сприймання (можливість обмацувати іграшки).

3. Поєднання мовленнєвої та рухової діяльності (артикуляційна, мімічна та пальчикова гімнастика, рухливі ігри з мовленнєвими завданнями, мовленнєвої та музичної і театралізованої діяльності, що особливо актуально для невпевнених у собі, сором'язливих молодших школярів).

4. Створення під час уроків психологічного клімату радості й успіху, виховання почуття доброзичливості, дружніх стосунків, зацікавленістю країною, мова якої вивчається, її культурою та звичаями [5].

Важливим засобом подолання труднощів у комунікації та формуванні комунікативної компетентності є використання інформаційно-комунікаційних технологій, які спрямовані на розвиток мовленнєвих умінь школярів. Застосування комп'ютерних програм, мультимедійних презентацій, інтерактивних дошок робить навчальний процес динамічним, полегшує сприймання матеріалу, а також виконує компенсаційну функцію для учнів з мовленнєвими труднощами. Такі технології інтегрують навчально-пізнавальну, розвивальну, емоційно-регулятивну та соціально-комунікативну функції, що сприяє ефективному формуванню комунікативної компетентності та сприяє засвоєнню значно більшого обсягу матеріалу порівняно з традиційними методами та забезпечує його триваліше збереження в пам'яті учнів [6].

Формування комунікативної компетентності в учнів початкової школи з мовленнєвими труднощами потребує системної, цілеспрямованої та науково обґрунтованої діяльності з боку педагога. Одним із ключових чинників є створення сприятливого комунікативного середовища, що базується на довірі, взаємоповазі та підтримці, яке забезпечує позитивні умови для розвитку мовленнєвих навичок у дітей із мовленнєвими труднощами.

Особливо ефективним у цьому контексті є використання потенціалу уроків іноземної мови, адже саме на таких заняттях відбувається цілісний мовленнєвий розвиток учнів. Через порівняння рідної та іноземної мов активізуються когнітивні процеси, стимулюється мовленнєва діяльність, а також розширюється уявлення дітей про мовні явища.

Крім того, включення іноземної мови до навчального процесу підвищує мотивацію до оволодіння новими знаннями та сприяє формуванню внутрішньої готовності до мовленнєвої взаємодії. У світлі концепції безперервної освіти та інклюзивного підходу такий розвиток є надзвичайно актуальним, адже забезпечує передумови для всебічного й гармонійного становлення особистості здобувача освіти з мовленнєвими труднощами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихристюк М. Особливості використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матеріали VII Всеукр. заочн. наук.-практ. конф. (м. Суми, 15 лют. 2018 р.).* Суми, 2018. 2017. С. 15–18.

2. Вторнікова Ю. Комуникативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. *Витоки педагогічної майстерності*. 2011. С. 88–94.
3. Коломінова О. Формування англomовної комуникативної компетентності дошкільників. *Іноземні мови*. 2015. № 2. С. 48–51.
4. Кулачківська С. Психолого-педагогічні умови подолання мовленнєвих труднощів у молодших школярів. *Педагогічний альманах*. 2017. № 33. С. 112–118.
5. Рібцун Ю. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток: навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2020. 264 с.
6. Савченко О. Вивчення особистості школяра як передумова успішної організації його навчальної діяльності. *Початкова школа*. 2012. № 3. С.1–6.